

Percepcija utjecaja medija na sliku tijela kod djevojaka i mladića u adolescenciji

Inja Erceg Jugović*

Gordana Kuterovac Jagodić**

SAŽETAK

Sredstva javnog informiranja poput tiska i vizualnih medija imaju veliku moć u prijenosu sociokulturalnih ideala te isticanju (ne)poželjnosti određenih tjelesnih karakteristika utječući na sliku tijela, posebice kod adolescenata koji čine osjetljivu skupinu zbog ranjivog razdoblja u kojem se nalaze. Slika tijela je subjektivna reprezentacija vlastitog tjelesnog izgleda koja odražava doživljaje, misli i osjećaje osobe vezane uz svoje tijelo. Cilj ovog istraživanja bio je ispitati rodne razlike i razlike između adolescenata u ranoj i kasnoj adolescenciji u njihovoj percepciji utjecaja medija na sliku tijela. 430 učenica i učenika 5., 6. i 7. razreda osnovne škole (rana adolescencija: $M=12.21$; $SD=.948$; 47.1% djevojaka) te 626 učenica i učenika 3. i 4. razreda srednje škole (kasna adolescencija: $M=17.15$, $SD=.601$; 58.2% djevojaka) ispunilo je ljestvicu utjecaja medija Upitnika percipiranih sociokulturalnih utjecaja na sliku tijela i promjenu tjelesnog izgleda (The Perceived Sociocultural Influences on Body Image and Body Change Questionnaire; McCabe i Ricciardelli, 2001). Rezultati pokazuju kako djevojke doživljavaju snažniji utjecaj medija na mršavljenje od mladića koji doživljavaju snažniji utjecaj medija na dobivanje na tjelesnoj težini i pove-

* Dr. sc. Inja Erceg Jugović, viša asist., Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu / Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Ivana Lučića 3, 10 000 Zagreb, Hrvatska, Tel: 00385 1 4092 346, Fax: 00385 1 4092 037, E-mail: inerceg@ffzg.hr

** Dr. sc. Gordana Kuterovac Jagodić, red prof., Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu / Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Ivana Lučića 3, 10 000 Zagreb, Hrvatska, Tel: 00385 1 4092 100, Fax: 00385 1 4092 037, E-mail: gkuterov@ffzg.hr

ćanje mišićavosti. Djevojke u kasnoj adolescenciji u odnosu na one u ranoj doživljavaju snažniji utjecaj medija na mršavljenje, a mladići na dobivanje na tjelesnoj težini. Dobiveni rezultati razumljivi su pod vidom rastuće socijalne poželjnosti mršavog ženskog tijela i mišićavog muškog tijela koji predstavljaju ideale ženskog odnosno muškog tjelesnog izgleda današnjice. Dobne razlike u percepciji utjecaja medija na sliku tijela objašnjiv je povećanjem svijesti o idealnom tjelesnom izgledu tijekom adolescencije. Dobivene spoznaje upućuju na važnost osvještavanja utjecaja koji mediji imaju na sliku tijela te mogu poslužiti kao smjernice u osmišljavanju preventivnih i intervencijskih programa nezadovoljstva tijelom.

Ključne riječi: slika tijela, nezadovoljstvo tijelom, utjecaj medija, adolescencija, rodne razlike.

Uvod

Norme, ideali i standardi tjelesne ljepote velikim su dijelom uvjetovani socijalnom okolinom koja time utječe na percepciju tijela i na razvoj nezadovoljstva njime. Ona također stvara pritisak za uklapanjem u nametnute standarde ljepote kroz postizanje idealnog tjelesnog izgleda. Razvoj masovnih medija pridonio je prihvaćanju ideala tjelesnog izgleda i tjelesne ljepote među ljudima različitog porijekla, različitih društvenih slojeva i zemalja.

Imperativi mršavog i čvrstog, ali ne izrazito mišićavog ženskog tijela s bujnim poprsjem (Benton i Karaszia, 2015; Levine i Smolak, 2002) te mišićavog muškog tijela širokih ramena, ravnog trbuha, uskih struka i bokova (Tiggemann, 2011) postaju sve snažniji i predstavljaju ono što se smatra idealnim izgledom ženskog odnosno muškog tijela današnjice. Sredstva javnog informiranja, kao što su tisak (novine i časopise) i vizualni mediji (Internet, televizijske emisije, filmovi, serije, glazbeni spotovi i reklame), imaju veliku moć u prijenosu navedenih sociokulturalnih ideala i isticanju poželjnosti i nepoželjnosti određenih tjelesnih karakteristika ovisno o rodu. S obzirom da je sociokulturalno uvjetovan idealan tjelesni izgled današnjice za većinu nedostizan, nastojanje njegova dostizanja i internalizacija tih ideala, mogu dovesti do nezadovoljstva tijelom (Thompson i Stice, 2001). Na utjecaj medija i poruka koje iz njih dolaze posebno su osjetljivi adolescenti zbog ranjivog razdoblja u kojem se nalaze, a tijekom kojeg doživljavaju mnogobrojne drastične promjene pri čemu im se svijest o vlastitom tjelesnom izgledu povećava (Davison i McCabe, 2006; Kuhar, 2005; Levine i Smolak, 2002).

Slika tijela složen je konstrukt koji predstavlja subjektivnu reprezentaciju vlastitog tjelesnog izgleda i tjelesnih iskustava. Odražava stavove, percepciju, misli i osjećaje

osobe vezane uz svoje tijelo, kako uz cjelokupan izgled, tako i uz specifična područja i dijelove tijela, tjelesne funkcije, snagu i seksualnost (Thompson Heinberg, Altabe i Tantleff-Dunn, 1999). Slika tijela nije statična (Markey, 2010) te je uvjetovana unutrašnjim (biološkim i psihološkim) i vanjskim (socijalnim i kulturalnim) čimbenicima kroz čiju se složenu interakciju razvija, mijenja ili održava (Grogan, 2008; Markey, 2010; Sira, 2003).

Nezadovoljstvo tijelom jedan je od aspekata slike tijela i predstavlja subjektivnu negativnu procjenu vlastitog tjelesnog izgleda, dijelova tijela ili tjelesnih karakteristika (Thompson, Heinberg, Altabe i Tantleff-Dunn, 1999), poput veličine i/ili oblika tijela te čvrstoće i veličine mišića (Grogan, 2008). Može se kretati od blagog nezadovoljstva nekim dijelovima tijela (npr. bokovima, bedrima, stražnjicom, trbuhom...) do ekstremnog omalovažavanja vlastitog izgleda koji se uspoređuje s idealnim pri čemu osobe svoje tijelo smatraju odbojnim i odvratnim. U srži nezadovoljstva tijelom je raskorak između percipiranog i, unutarnjeg ili društveno uvjetovanog, idealnog tjelesnog izgleda (Gardner, Friedman, Stark i Jackson, 1999). Što je raskorak veći, veće je i nezadovoljstvo tijelom.

Raspon iskustva vezanih uz sliku tijela, od normalnih do onih patoloških, širok je i ima razne psihološke, ponašajne i razvojne posljedice (Markey i Markey, 2011). Zbog svoje se učestalosti u zapadnim kulturama današnjice, nezadovoljstvo tijelom smatra gotovo normativnim (Furnham i Greaves, 1994; Gondoli, Corning, Salafia, Bucchianeri i Fitzsimmons, 2011), posebice među djevojkama kod kojih je, u odnosu na mladiće, prevalencija nezadovoljstva tijelom veća (Thompson, Heinberg, Altabe i Tantleff-Dunn, 1999).

U adolescenciji raskorak između percipiranog i idealnog tjelesnog izgleda postaje sve izraženiji što ovo razdoblje čini posebno osjetljivim za razvoj nezadovoljstva tijelom. Nezadovoljstvo tjelesnim izgledom, zabrinutost za tijelo i pokušaji provođenja dijete tijekom adolescencije imaju važnu ulogu kao rizični čimbenici razvoja depresije, poremećaja hranjenja i niskog samopoštovanja (Byely, Archibald, Graber i Brooks-Gunn, 2000; Ferreira, Seoane i Senra, 2014; Stice i Bearman, 2001; Wertheim, Koerner i Paxton, 2001). Konzistentni nalazi mnogih istraživanja upućuju na visoku prevalenciju preokupacije i zabrinutosti zbog tjelesnog izgleda, tjelesne težine te veličine i/ili oblika tijela kod adolescenata oba roda (Neumark-Sztainer, Story, Hannan, Perry i Irving, 2002; Ricciardelli i McCabe, 2001). Neuspjeh u dostizanju nametnutog idealnog tjelesnog izgleda može dovesti do razvoja nezadovoljstva tijelom neovisno o rodu (Jones, 2004) i primjene štetnih strategija za promjenu tjelesnog izgleda. Prema rezultatima desetogodišnjeg longitudinalnog istraživanja nezadovoljstvo tijelom tijekom adolescencije pokazuje porast i kod djevojaka i kod mladića pri čemu je posebno zabrinjavajući njegov daljnji rast i tijekom prijelaza u ranu odraslu dob (Bucchianeri, Arikian, Hannan, Eisenberg i Neumark-Sztainer, 2013).

Mnogobrojni čimbenici iz različitih izvora utječu na nastanak i razvoj nezadovoljstva tijelom koje možemo svrstati u biološke, psihološke i sociokulturalne. Prema *pristupu socijalne usporedbe*, veći rizik za razvoj nezadovoljstva tijelom imaju osobe koje svoj izgled često uspoređuju s izgledom drugih osoba u odnosu na osobe koje to rjeđe čine (Thompson, 1992). Prema *sociokulturalnom pristupu* sociokulturalni utjecaji, posebice oni koji uključuju tisak i vizualne medije, izvor su snažnih poruka o tome koje su tjelesne karakteristike prihvatljive i poželjne, a koje nisu (Thompson, 1992). Sociokulturalne čimbenike nezadovoljstva tijelom, koji proizlaze iz medija, možemo razmatrati i u okviru Bronfenbrennerovog modela ekoloških sustava (Bronfenbrenner, 1979) prema kojem se unutar makrosustava (sociokulturalnog okruženja pojedinca) glavni utjecaji na nezadovoljstvo tijelom ostvaruju upravo putem medija (televizije, Interneta i časopisa) (Ambrosi Randić, 2004).

Istraživanja pokazuju kako gledanje fotografija mršavih modela ženskoga roda, preuzetih iz medija, dovodi do porasta nezadovoljstva tijelom kod djevojaka (Homan, McHugh, Wells, Watson i King, 2012; Kalodner, 1997). Prema rezultatima meta-analize u koju su uključena 77 korelacijskih i eksperimentalnih istraživanja upućuju na to kako je izloženost medijima, koji ističu važnost mršavosti ženskog tijela, povezana s općim nezadovoljstvom tijelom, povećanjima nastojanja postizanja takvog izgleda te s odstupanjima u navikama hranjenja kod žena (Grabe, Ward i Hyde, 2008). U skladu s ovim nalazima su i rezultati istraživanja prema kojima mediji i moda stvaraju snažan pritisak ka mršavosti među adolescentnim djevojkama (McLean, Paxton i Wertheim, 2013; Wertheim, Paxton, Schutz i Muir, 1997). Pot-hranjene djevojke i mlade žene u medijima modeli su za usporedbu adolescentnim djevojkama koje osjećaju snažan pritisak medija ka postizanju takvog - idealnog tjelesnog izgleda (Botta, 2003; Homan, McHugh, Wells, Watson i King, 2012; Kuhar, 2005). Pritom su posebno ranjive osobe sklone uspoređivanju vlastitog tjelesnog izgleda s internaliziranim standardima ljepote (McLean, Paxton i Wertheim, 2013). Čini se kako izloženost utjecaju medija potiče percepciju raskoraka između vlastitog i idealnog tjelesnog izgleda prikazanog u medijima što dovodi do povećanja nezadovoljstva tijelom (Tiggemann i Slater, 2004; Markey i Markey, 2011). Istraživanje Slater, Tiggemann, Firth i Hawkins (2012) daje zanimljive rezultate prema kojima su djevojake koje su bile izložene fotografijama modela iz modnih časopisa s upozorenjem da su fotografije digitalno izmijenjene i uljepšane, izražavale niže nezadovoljstvo tijelom od djevojaka koje su bile izložene istim fotografijama, no bez ovakvog upozorenja. Nalaz ovog istraživanja bi svakako trebao imati praktičnu implikaciju o kojoj bi mediji prilikom prikazivanja fotografija i snimki modela morali voditi računa s ciljem prevencije povećanja nezadovoljstva tijelom kod osoba izloženih njihovom utjecaju.

Nadalje, istraživanja pokazuju kako sve snažniji utjecaj na sliku tijela imaju i glazbeni spotovi (Bell, Lawton i Dittmar, 2007). Vrijeme provedeno u gledanju glazbenih spo-

tova povezano je s nezadovoljstvom tijelom kod adolescentnih djevojaka te s njihovom zabrinutošću zbog tjelesne težine i željom za mršavošću (Borzekowski, Robinson i Killen, 2000; Tiggemann i Pickering, 1996) pri čemu gledanje glazbenih spotova s izrazito mršavim ženskim modelima dovodi do povećanja nezadovoljstva tijelom (Bell, Lawton i Dittmar, 2007). Mulgrew i Volcevski-Kostas (2012) također pronalaze štetan utjecaj čak i kratkotrajne izloženosti mišićavim modelima u glazbenim spotovima na sliku tijela kod osoba muškoga roda. Zbog sve veće pažnje koja se pridaje idealu muške ljepote kroz prisustvo mišićavih modela muškoga roda, utjecaj medija vidljiv je i kod mladića (Hargreaves i Tiggemann, 2004.; Jones, Bain i King, 2008). Istraživanja pokazuju kako je izloženost utjecaju medija kod osoba muškog roda, povezana ne samo s njihovom slikom tijelom, već i s njihovim standardima izgleda ženskoga tijela pri čemu preferiraju mršavost u žena (Hatoum i Belle, 2004).

Mediji, osim što prikazuju idealan izgled muškog i ženskog tijela, daju i ideje i prijedloge za njegovu promjenu (preporuke za provođenje dijeta, tjelovježbu i primjenu različitih dodataka prehrani) čime naglašavaju važnost dostizanja idealnog tjelesnog izgleda i upozoravaju na to kakav bi on trebao biti. Istraživanja pokazuju kako se prilozi i članci o tjelesnom izgledu razlikuju ovisno o rodu kojem su namijenjeni. Prema nalazima Malkin i Wornian (1999) gotovo svaka naslovnica ženskih časopisa sadrži naslov o kontroli tjelesne težine, mršavljenju, prehranbenim navikama i šminkanju, dok naslovnice muških časopisa većinom sadržavaju naslove vezane uz zabavu, slobodno vrijeme, aktivnosti i hobije. Andersen i Di Domenico (1992) su, analizirajući najpopularnije američke ženske i muške časopise, došli do zanimljivih zaključaka prema kojima časopisi namijenjeni djevojkama u većoj mjeri sadrže prijedloge dijeta i metoda za postizanje mršavosti (omjer članaka o dietama u ženskim i muškim časopisima iznosio je 10:1), dok časopisi namijenjeni mladićima i muškarcima one za preoblikovanje tijela. Prema Harrison i Bond (2007) čak je i izloženost časopisima o video igrama prediktor porasta želje za povećanjem mišićavosti kod preadolescentnih mladića.

U skladu s društveno uvjetovanim idealom mišićavog muškog tijela, prema rezultatima istraživanja, mladići izražavaju želju za izgradnjom svoga tijela i povećanjem mišićavosti (O’Dea i Abraham, 1999) te su, više nego djevojke, skloni primjeni strategija dobivanja na tjelesnoj težini i povećanja mišićavosti (Drenowski, Kurth i Krahn, 1995; Furnham i Calnan, 1998; McCabe i Ricciardelli, 2001a; McCabe i Ricciardelli, 2004). S druge strane, sukladno idealu mršavog ženskog tijela, djevojke su sklonije primjeni strategija mršavljenja (provođenju restriktivnih dijeta, odstupajućim navikama hranjenja, primjeni sredstava za mršavljenje te kompenzacijskih strategija nakon unosa hrane – povraćanju i/ili zlouporabi laksativa i diuretika). Munjas Samarin (2011) u svom istraživanju na hrvatskim srednjoškolicima pronalazi kako djevojke u značajno većoj mjeri iskazuju odstupajuća ponašanja i navike

hranjenja u odnosu na mladiće. U mnogim razvijenim zemljama Zapada više od 50% djevojaka izvještava o provođenju dijete (Levine i Smolak, 2002).

Kako sredstva javnog informiranja poput tiska i vizualnih medija imaju veliku moć u prijenosu sociokulturalnih ideala te isticanju (ne)poželjnosti određenih tjelesnih karakteristika utječući na sliku tijela, posebice na sliku tijela adolescenata koji čine osjetljivu skupinu zbog ranjivog razdoblja u kojem se nalaze, cilj ovog istraživanja bio je ispitati rodne razlike i razlike između adolescenata u ranoj i kasnoj adolescenciji u njihovoj percepciji utjecaja medija na sliku tijela.

Metodologija

Sudionici

U istraživanju je sudjelovalo ukupno 1056 učenica i učenika osnovnih i srednjih škola koji su, s obzirom na transverzalni nacrt, činili dvije dobne skupine (rana i kasna adolescencija). Poduzorak adolescenata u ranoj adolescenciji činilo je 40.7% ($n=430$) cjelokupnog uzorka. U njemu su bili uključeni učenice i učenici petih, šestih i sedmih razreda osnovnih škola s područja Zagreba, Velike Gorice i Dugog Sela dobnog raspona od 10 do 14 godina ($M=12.21$; $SD=.948$; 47.1% djevojaka, 52.9% mladića). Poduzorak adolescenata u kasnoj adolescenciji činilo je 59.3% ($n=626$) cjelokupnog uzorka, a sastojao se od učenica i učenika trećih i četvrtih razreda srednjih škola s područja grada Zagreba i Velike Gorice dobnog raspona od 16 do 19 godina ($M=17.15$, $SD=.601$; 58.2% djevojaka, 41.8% mladića). Ovo istraživanje dio je šireg istraživanja različitih čimbenika nezadovoljstva tijelom kod adolescenata oba roda.

Mjerni instrumenti

Utjecaj medija na nezadovoljstvo tijelom procijenjen je ljestvicom *Utjecaj medija prilagođene i izmijenjene verzije Upitnika percipiranih sociokulturalnih utjecaja na sliku tijela i promjenu tjelesnog izgleda* (The Perceived Sociocultural Influences on Body Image and Body Change Questionnaire) uz odobrenje autorica McCabe i Ricciardelli (2001b).

Uпитnik je u sklopu šireg istraživanja preveden na hrvatski jezik metodom dvostrukog prijevoda te su učinjene potrebne prilagodbe. Razumijevanje čestica provjereno je u predistraživanju na 78 učenika i učenica osnovne škole u Velikoj Gorici dobnog raspona od 10 do 14 godina ($M=12.46$, $SD=.538$; 56% djevojaka, 44 % mladića) te na 532 učenika i učenica srednjih škola s područja grada Zagreba i Velike Gorice dobnog raspona od 16 do 19 godina ($M=17.54$, $SD=.629$; 55% djevojaka, 45% mladića).

Originalna ljestvica utjecaja medija sadrži 10 čestica, a prevedena i prilagođena ljestvica 13 čestica kojima se ispituje utjecaj medija (TV, emisije, filmovi, serije, časopisi, novine...) na mršavljenje, dobivanje na težini i povećanje mišićavosti. Kako bi se sveobuhvatnije ispitao utjecaj medija na povećanje mišićnog tonusa i na povećanje veličine mišića, što nije bilo zastupljeno u originalnoj ljestvici, čestica originalne ljestvice koja ispituje utjecaj medija na povećanje mišićavosti, u prilagođenoj je verziji zamijenjena dvjema česticama. Nadalje, dvije čestice originalne ljestvice, koje ispituju utjecaj medija na smanjenje odnosno povećanje unosa hrane s ciljem povećanja mišićavosti, zamijenjene su jednom česticom „Mediji mi daju ideju koliko bih trebao jesti kako bih bio mišićaviji“. Također su dodane tri čestice koje ispituju utjecaj medija na vrstu hrane koju bi osoba trebala jesti kako bi smanjila svoju težinu, povećala svoju težinu i povećala mišićavost svoga tijela (primjer jedne od tih čestica je: „Mediji mi daju ideju koju bih vrstu hrane trebao jesti da smršavam.“). Sudionici odgovaraju na skali Likertovog tipa od pet stupnjeva: od 1 – *potpuno netočno* do 5 – *potpuno točno*.

Faktorska struktura ljestvice *Utjecaj medija* ispitana je analizom glavnih komponenti s varimax rotacijom. Kao kriterij za ekstrakciju faktora korišteni su Guttman-Kaiserov kriterij te Catellov scree test. Tri dobivena faktora objašnjavaju ukupno 78.99% varijance. Prvi faktor zasićen je s pet čestica koje se odnose na utjecaj medija na mršavljenje. Četiri čestice unutar drugog faktora odnose se na utjecaj medija na povećanje tjelesne težine, a četiri čestice unutar trećeg faktora na utjecaj medija na povećanje mišićavosti (čvrstoće i veličine mišića). Analizom sadržaja čestica unutar svakog od tri dobivena faktora, faktori su imenovani sljedećim nazivima: prvi faktor nazvan je *Utjecaj medija na povećanje mišićavosti*, drugi faktor *Utjecaj medija na dobivanje na tjelesnoj težini*, a treći faktor *Utjecaj medija na mršavljenje*.

Rezultati se izračunavaju kao jednostavna linearna kombinacija procjena sudionika na česticama unutar svakog od faktora. Teoretski raspon rezultata se za faktor *Utjecaj medija na povećanje mišićavosti* kreće od 5 do 25, za drugi faktor *Utjecaj medija na dobivanje na tjelesnoj težini* i treći faktor *Utjecaj medija na mršavljenje* od 4 do 20. Viši rezultat na svakom od faktora upućuje na redom: snažniji doživljaj utjecaja medija na povećanje mišićavosti; dobivanje na tjelesnoj težini; te na mršavljenje. Pouzdanost tipa unutarnje konzistencije za faktor *Utjecaj medija na povećanje mišićavosti* iznosi $\alpha=.93$, za faktor *Utjecaj medija na dobivanje na tjelesnoj težini* $\alpha=.89$, a za faktor *Utjecaj medija na mršavljenje* $\alpha=.92$.

Postupak

Ispitivanje je provedeno grupno u školi u preko 50 razrednih odjeljenja za vrijeme sata razrednika ili za vrijeme redovne nastave. Prije primjene upitnika učenicima je objašnjena svrha istraživanja te je naglašeno kako je istraživanje u potpunosti ano-

nimno. Učenici su zamoljeni za suradnju i iskrenost pri odgovaranju uz napomenu o mogućnosti odustajanja u bilo kojem trenutku bez posljedica. Roditelji učenika i učenica osnovnih škola su o istraživanju bili obaviješteni na roditeljskim sastancima na kojima je prisustvovala glavna istraživačica ili pisanim putem po djeci. Objasnjena im je tema, svrha i tijek istraživanja te su zamoljeni za potpisivanje suglasnosti ukoliko pristaju da njihovo dijete bude uključeno u istraživanje. Prema Etičkom kodeksu istraživanja s djecom (Ajduković i Kolesarić, 2003) u istraživanju su sudjelovali samo oni učenici čiji su roditelji potpisali suglasnost (za djecu do 14 godina) i koji su sami željeli u njemu sudjelovati, a učenice i učenici stariji od 14 godina su sami potpisivali suglasnost za sudjelovanje u istraživanju. Ispunjavanje ove ljestvice trajalo je oko 15 minuta.

Rezultati

Multivarijatna analiza varijance (MANOVA) za varijable percipiranog utjecaja medija na sliku tijela (utjecaj medija na mršavljenje; utjecaj medija na dobivanje na tjelesnoj težini; utjecaj medija na povećanje mišićavosti) pokazala je značajan glavni multivarijatni efekt roda i dobi te značajan glavni interakcijski efekt (Tablica 1.). Na temelju značajnosti Wilksovih lambdi u MANOVA-i utvrđeno je kako je u analizi formirana kombinirana zavisna varijabla percipiranog medijskog utjecaja na sliku tijela značajno povezana s rodom i dobi sudionika te s njihovom interakcijom. Rezultati odražavaju razmjerno nisku povezanost između dobi i kombinirane zavisne varijable percipiranog utjecaja medija na sliku tijela ($\eta^2=.04$), kao i između interakcije roda i dobi i zavisne varijable ($\eta^2=.05$). Najveći se postotak varijance rezultata u linearnoj kombinaciji zavisnih varijabli može pripisati razlikama u rodu adolescenata ($\eta^2=.13$). Dakle, može se zaključiti kako percipirani utjecaj medija na sliku tijela kod adolescenata najviše ovisi o njihovom rodu, potom o interakciji roda i dobi te tek naposljetku o njihovoj dobi.

Tablica 1. Rezultati multivarijatne analize varijance za varijable percipiranog utjecaja medija na sliku tijela s rodom i dobi kao nezavisnim varijablama (N=1056)

Table 1. The results of MANOVA for the variables of perceived media influence on body image with gender and age as independent variables (N=1056)

	Λ	F	df_1	df_2
Rod	.87	52.61**	1	1055
Dob	.96	14.25**	1	1055
Rod x Dob	.95	19.86**	1	1055

Napomena. N = broj sudionika; Λ = Wilksova lambda; F = F-omjer; df = stupnjevi slobode; * $p < .01$; ** $p < .001$

Percepcija utjecaja medija na sliku tijela kod djevojaka i mladića u adolescenciji

Aritmetičke sredine (prosječne vrijednosti za česticu čiji se teoretski rasponi kreću od 1 do 5) i standardne devijacije za varijable percipiranog utjecaja medija na sliku tijela prikazane su u tablici 2., a rezultati pojedinih analiza u tablici 3.

Tablica 2. Deskriptivni podaci na varijablama percipiranog utjecaja medija na sliku tijela kod djevojaka i mladića u razdoblju rane i kasne adolescencije

Table 2. Descriptive statistics for the variables of the perceived media influence on body image in girls and boys in early and late adolescence

	Rana adolescencija						Kasna adolescencija					
	Djevojke (n=202)		Mladići (n=227)		Ukupno (n=429)		Djevojke (n=364)		Mladići (n=261)		Ukupno (n=625)	
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
Utjecaj medija na mršavljenje	2.24	1.223	2.05	1.222	2.14	1.225	3.04	1.202	1.95	1.084	2.59	1.272
Utjecaj medija na dobivanje na težini	1.49	.824	1.53	.821	1.51	.822	1.54	.817	2.05	1.131	1.75	.993
Utjecaj medija na povećanje mišićavosti	1.95	1.147	2.31	1.287	2.14	1.235	2.41	1.090	2.50	1.226	2.45	1.148

Napomena. n = broj sudionika u poduzorcima; M = aritmetička sredina; SD = standardna devijacija

Tablica 3. Rezultati multivarijatne analize varijance na univarijatnoj razini za varijable percipiranog utjecaja medija na sliku tijela s rodom i dobi kao nezavisnim varijablama (N=1056)

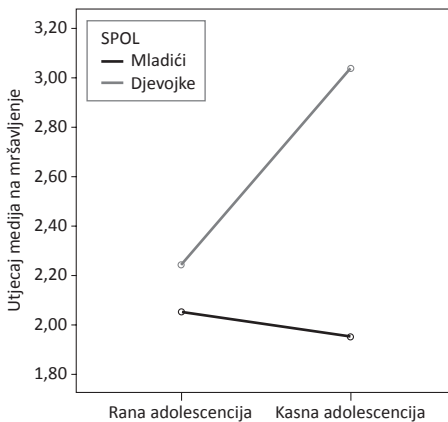
Table 3. The results of MANOVA on univariat level for variables of the perceived media influence on body image with gender and age as independent variables (N=1056)

		df	F
Rod	Utjecaj medija na mršavljenje	1	73.56**
	Utjecaj medija na dobivanje na težini	1	23.22**
	Utjecaj medija na povećanje mišićavosti	1	9.12*
Dob	Utjecaj medija na mršavljenje	1	21.74**
	Utjecaj medija na dobivanje na težini	1	25.89**
	Utjecaj medija na povećanje mišićavosti	1	19.39**
Rod x Dob	Utjecaj medija na mršavljenje	1	35.90**
	Utjecaj medija na dobivanje na težini	1	16.94**
	Utjecaj medija na povećanje mišićavosti	1	3.42

Napomena. N = broj sudionika; F = F-omjer; df = stupnjevi slobode; * p<.01; ** p<.001

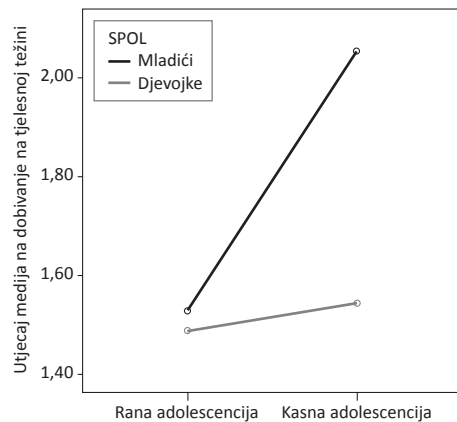
U Tablici 3. prikazani su rezultati multivarijatne analize varijance na univarijatnoj razini za varijable percipiranog utjecaja medija na sliku tijela. Za značajan multivarijatni efekt roda u MANOVA-i zaslužne su rodne razlike na univarijatnoj razini u varijablama za sve ispitane varijable percipiranog utjecaja medija na sliku tijela. Djevojke u većoj mjeri nego mladići doživljavaju utjecaj medija na mršavljenje, dok mladići više nego djevojke doživljavaju utjecaj medija na dobivanje na tjelesnoj težini i povećanje mišićavosti. Za značajan multivarijatni efekt dobi zaslužne su dobne razlike na univarijatnoj razini za sve ispitane varijable percipiranog utjecaja medija na sliku tijela. Dakle, djevojke i mladići u kasnoj adolescenciji u većoj mjeri nego u ranoj doživljavaju kako ih mediji potiču te im daju ideje za mršavljenje, dobivanje na tjelesnoj težini i povećanje mišićavosti.

Interakcija glavnih efekata roda i dobi na univarijatnoj razini značajna je za varijable percipiranog utjecaja medija na mršavljenje i povećanje tjelesne težine. Efekt dobi na percipirani utjecaj medija na mršavljenje i povećanje tjelesne težine pokazuje različit obrazac ovisno o rodu. Djevojke u kasnoj adolescenciji, u odnosu na one u ranoj adolescenciji, u većoj mjeri doživljavaju utjecaj medija na mršavljenje, dok između mladića u ranoj i kasnoj adolescenciji nema bitnijih razlika u doživljaju ovog aspekta utjecaja medija na sliku tijela (slika 1). Suprotno tome, mladići u kasnoj adolescenciji, u odnosu na one u ranoj adolescenciji, u većoj mjeri doživlja-

Slika 1. Interakcijski efekt roda i dobi na percipirani utjecaj medija na mršavljenje

Figure 1. Interaction effect of gender and age on the perceived media influence on weight loss

Slika 2. Interakcijski efekt roda i dobi na percipirani utjecaj medija na dobivanje na tjelesnoj težini

Figure 2. Interaction effect of gender and age on the perceived media influence on body weight gain

vaju utjecaj medija na dobivanje na tjelesnoj težini, dok između djevojaka u ranoj i kasnoj adolescenciji nema bitnijih razlika (slika 2).

Rasprava

Cilj ovog istraživanja bio je ispitati rodne razlike i razlike između adolescenata u ranoj i kasnoj adolescenciji u njihovoj percepciji utjecaja medija na sliku tijela. Rezultati istraživanja pokazuju kako percipirani utjecaj medija (televizije, emisija, filmova, serija, časopisa, novina...) na sliku tijela kod adolescenata najviše ovisi o njihovom rodu, potom o interakciji roda i dobi te naposljetku o njihovoj dobi.

Djevojke, očekivano i u skladu s društveno uvjetovanim idealima tjelesnog izgleda, u većoj mjeri nego mladići doživljavaju utjecaj medija na mršavljenje, dok mladići više nego djevojke doživljavaju utjecaj medija na dobivanje na tjelesnoj težini i povećanje mišićavosti. Dobiveni rezultati razumljivi su pod vidom rastuće socijalne poželjnosti mršavog ženskog tijela (Levine i Smolak, 2002) i mišićavog muškog tijela (Tiggemann, 2011) koji predstavljaju ideale ženskog odnosno muškog tjelesnog izgleda današnjice. Izrazita mršavost ženskog tijela sinonim je sociokulturalnog ideala ženske ljepote, a modeli ženskoga roda prikazani u medijima iznimno su pothranjeni (Bell, Lawton i Dittmar, 2007). Takve djevojke i mlade žene predstavljaju uzor adolescenticama koje osjećaju snažan pritisak postizanja takvog tjelesnog izgleda (Botta, 2003; Kuhar, 2005). Prema Malkin i Wornian (1999) gotovo svaka naslovnica ženskih časopisa sadrži naslov o kontroli tjelesne težine, mršavljenju, prehrambenim navikama i šminkanju, a prema Andersen i Di Domenico (1992) časopisi namijenjeni djevojkama u većoj mjeri sadrže prijedloge dijeta i metoda za postizanje mršavosti. S tim u skladu, snažniji utjecaj medija na mršavljenje je kod djevojaka objašnjiv i njihovom izraženijom sklonošću ka primjeni strategija mršavljenja (provođenju restriktivnih dijeta, odstupajućim navikama hranjenja, primjeni sredstava za mršavljenje te kompenzacijskih strategija nakon unosa hrane – povraćanju i/ili zlouporabi laksativa i diuretika) (Ambrosi-Randić, 2001b; McCabe i Ricciardelli, 2006; Munjas Samarin, 2011; Pokrajac-Bulian, Mohorić i Đurović, 2007).

Nalaz ovog istraživanja kako mladići više nego djevojke doživljavaju utjecaj medija na dobivanje na tjelesnoj težini i povećanje mišićavosti može se sagledati u kontekstu pridavanja velike važnosti idealu muške ljepote prisustvom mišićavih modela muškoga roda u medijima (Jones, Bain i King, 2008). Također, negativan se utjecaj medija na sliku tijela kod mladića očituje njihovim poticanjem na češću tjelovježbu s ciljem izmjene veličine i/ili oblika tijela. Tako primjerice časopisi namijenjeni mladićima i muškarcima u većoj mjeri sadrže prijedloge i ideje za preoblikovanje tijela (Andersen i Di Domenico, 1992) s čim je u skladu i sklonost mla-

dića ka primjeni strategija dobivanja na tjelesnoj težini i povećanja mišićavosti (Furnham i Calnan, 1998; McCabe i Ricciardelli, 2001a; McCabe i Ricciardelli, 2004) koje primjenjuju kako bi izgradili svoje tijelo povećavajući njegovu težinu i mišićnu masu te ga približili sociokulturalnom idealu izgleda muškog tijela. Iako, prema Hargreaves i Tiggemann (2004), izloženost utjecaju medija ima snažnije posljedice na sliku tijela kod djevojaka, njegov je utjecaj očigledno vidljiv i kod mladića o čemu svjedoče i nalazi ovog istraživanja.

Nadalje, s obzirom na ispitane dobne razlike u percipiranom utjecaju medija na sliku tijela, rezultati ovog istraživanja pokazuju kako djevojke i mladići u kasnoj adolescenciji više nego u ranoj doživljavaju snažniji utjecaj medija na vlastitu sliku tijela. Ovaj je nalaz objašnjiv povećanjem svijesti o vlastitom tijelu, kao i povećanjem svijesti o sociokulturalno uvjetovanom idealnom tjelesnom izgledu tijekom adolescencije kod djevojaka i mladića (Davison i McCabe, 2006; Kuhar, 2005; Levine i Smolak, 2002).

S obzirom na transversalni nacrt, ovo istraživanje daje uvid u dobne razlike u percepciji utjecaja medija na sliku tijela koje za sada predstavlja još uvijek manje ispitano područje u domaćim istraživanjima. Nadalje, kako je u istraživanje uključen velik broj djevojaka i mladića, dobiven je uvid i u rodne razlike. Kao prednost istraživanja ističe se zasebno ispitivanje utjecaja medija na mršavljenje, utjecaja medija na dobivanje na težini i utjecaja medija na povećanje mišićavosti koji su različito zastupljeni kod djevojaka i mladića. Međutim, kako ljestvica *Utjecaj medija*, primijenjena u ovom istraživanju, ispituje opći utjecaj različitih medija na sliku tijela (TV, emisije, filmovi, serije, časopisi, novine...), ne daje nam informaciju o zasebnom utjecaju pojedinih medija na sliku tijela što bi u budućim istraživanjima bilo korisno ispitati. Istraživanje sadrži i druge metodološke nedostatke i ograničenja na koje je potrebno upozoriti. Naime, kako je nacrt korelacijski, rezultati istraživanja ne omogućuju donošenje zaključaka o uzročno-posljedičnim vezama među varijablama za što bi bila potrebna provedba eksperimentalnog istraživanja u kojem bi se ispitali neposredni utjecaji izloženosti sadržajima iz medija na sliku tijela kod adolescenata oba roda. Također, radi utvrđivanja ne samo dobnih razlika, već i razvojnih promjena, idealno bi bilo provesti zahtjevnije i dugotrajnije longitudinalno istraživanje.

Zaključak

Rezultati ovog istraživanja pokazuju kako djevojke doživljavaju snažniji utjecaj medija na mršavljenje od mladića koji doživljavaju snažniji utjecaj medija na dobivanje na tjelesnoj težini i povećanje mišićavosti. Djevojke u kasnoj adolescenciji u odnosu na one u ranoj doživljavaju snažniji utjecaj medija na mršavljenje, dok iz-

među mladića u ranoj i kasnoj adolescenciji nema bitnijih razlika. Suprotno tome, mladići u kasnoj adolescenciji doživljavaju snažniji utjecaj medija na dobivanje na tjelesnoj težini od mladića u ranoj adolescenciji, dok između djevojaka u ranoj i kasnoj adolescenciji nema bitnijih razlika.

Dobivene spoznaje ovog istraživanja upućuju na važnost osvještavanja utjecaja koji mediji imaju na sliku tijela te stoga mogu poslužiti kao korisne smjernice u osmišljavanju preventivnih i intervencijskih programa s ciljem pružanja pomoći te sprječavanja i/ili ublažavanja mnogih problema koji mogu nastati uslijed izražene preokupacije tjelesnim izgledom i nezadovoljstva tijelom. S obzirom da izloženost utjecaju medija potiče percepciju raskoraka između vlastitog i idealnog tjelesnog izgleda prikazanog u medijima koja dovodi do povećanja nezadovoljstva tijelom (Tiggemann i Slater, 2004; Markey i Markey, 2011), bilo bi poželjno voditi računa o prikazivanju upozorenja o digitalnoj izmijenjenosti fotografija i snimki prikazanih u medijima kako bi se umanjili nepovoljni efekti uspoređivanja vlastitog tijela s tijelima prisutnih u medijima na sliku tijela. Osim navedenog, čini se važnim osvještavati činjenicu kako likovi prikazani u medijima ne predstavljaju realni izgled stvarnih ljudi i kako njihov izgled uglavnom odstupa od realnih proporcija tijela u populaciji. Također, u preventivnim i intervencijskim programima nezadovoljstva tijelom od velike je važnosti poučiti mlade ljude o štetnosti ekstremnih strategija za promjenu tjelesnog izgleda (od onih za redukciju tjelesne težine do onih za izgradnju mišića), često propagiranih u medijima, te o njihovim dugoročnim posljedicama koje mogu imati na organizam.

Naposlijetku, unatoč evidentnoj snazi utjecaja koju mediji imaju na sliku tijela, potrebno je napomenuti kako on predstavlja samo jedan od sociokulturalnih čimbenika koji pridonose zabrinutosti zbog tjelesnog izgleda i nezadovoljstvu tijelom. Iako je sam po sebi vrlo snažan, on djeluje u interakciji s drugim sociokulturalnim čimbenicima i može biti pojačan utjecajem obitelji, prijatelja i vršnjaka (Erceg Jugović, 2015; Markey i Markey, 2011) što svakako predstavlja područje koje bi u budućim istraživanjima bilo poželjno ispitati.

LITERATURA

- Ajduković, M. i Kolesarić, V. (ur.) (2003). *Etički kodeks istraživanja s djecom*. Zagreb: Vijeće za djecu Vlade Republike Hrvatske. Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži.
- Ambrosi-Randić, N. (2004). *Razvoj poremećaja hranjenja*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Ambrosi-Randić, N. (2001). Učestalost i korelati provođenja dijete tijekom adolescencije. *Društvena istraživanja*, 10, 415-430.

- Andersen, A.E. i Di Domenico, L. (1992). Diet vs. shape content of popular male and female magazines: A dose response relationship to the incidence of eating disorders. *International Journal of Eating Disorders*, 11, 283-287.
- Bell, B.T., Lawton, R. i Dittmar, H. (2007). The impact of thin models in music videos on adolescent girls' body dissatisfaction. *Body Image*, 4, 137-145.
- Benton, C. i Karazsia, B.T. (2015). The effect of thin and muscular images on women's body satisfaction. *Body image*, 13, 22-27.
- Borzekowski, D.L., Robinson, T.N. i Killen, J.D. (2000). Does the camera add 10 pounds? Media use, perceived importance of appearance, and weight concerns among teenage girls. *Journal of Adolescent Health*, 26 (1), 36-41.
- Botta, R.A. (2003). For your health? The relationship between magazine reading and adolescents' body image and eating disturbances. *Sex Roles*, 48, 389-399.
- Byely, L., Archibald, A.B., Graber, J. i Brooks-Gunn, J. (2000). A prospective study of familial and social influences on girls' body image and dieting. *International Journal of Eating Disorders*, 28, 155-164.
- Bronfenbrenner, U. (1979). Context of child rearing: Problems and prospects. *American Psychologist*, 34, 844-850.
- Bucchianeri, M.M., Arikian, A.J., Hannan, P.J., Eisenberg, M.E. i Neumark-Sztainer, D. (2013). Body dissatisfaction from adolescence to young adulthood: Findings from a 10-year longitudinal study. *Body Image*, 10 (1), 1-7.
- Davison, T.E. i McCabe, M.P. (2006). Adolescent Body Image and Psychosocial Functioning. *The Journal of Social Psychology*, 146, 15-30.
- Erceg Jugović, I. (2015). Sociokulturalni čimbenici nezadovoljstva tijelom u adolescenciji. *Ljetopis socijalnog rada*, 22 (3), 465-488.
- Ferreiro, F., Seoane, G. i Senra, C. (2014). Towards understanding the role of body dissatisfaction in the gender differences in depressive symptoms and disordered eating: A longitudinal study during adolescence. *Journal of Adolescence*, 37, 73-84.
- Furnham, A. i Calnan, A. (1998). Eating disturbance, self-esteem, reasons for exercising and body weight dissatisfaction in adolescent males. *European Eating Disorders Review*, 6, 58-72.
- Furnham, A. i Greaves, N. (1994). Gender and locus of control correlates of body image dissatisfaction. *European Journal of Personality*, 8, 183-200.
- Gardner, R.M., Friedman, B.N., Stark, K. i Jackson, N.A. (1999). Body size estimation in children six through fourteen: A longitudinal study. *Perceptual and Motor Skills*, 88, 541-555.
- Gondoli, D.M., Corning, A.F., Salafia, E.H.B., Bucchianeri, M.M. i Fitzsimmons, E.E. (2011). Heterosocial involvement, peer pressure for thinness, and body dissatisfaction among young adolescent girls. *Body Image*, 8 (2), 143-148.

- Grabe, S., Ward, L. M. i Hyde, J. S. (2008). The role of the media in body image concerns among women: a meta-analysis of experimental and correlational studies. *Psychological bulletin*, 134 (3), 460.
- Grogan, S. (2008). *Body image: understanding body dissatisfaction in men, women and children (2nd ed.)* New York: Routledge.
- Harrison, K. i Bond, B.J. (2007). Gaming magazines and the drive for muscularity in preadolescent boys: A longitudinal examination. *Body Image*, 4, 269-277.
- Hatoum, I.J. i Belle, D. (2004). Mags and abs: Media consumption and bodily concerns in men. *Sex Roles*, 51, 397-407.
- Hargreaves, D.A. i Tiggemann, M. (2004). Idealized media images and adolescent body image: "Comparing" boys and girls. *Body Image*, 1 (4), 351-361.
- Homan, K., McHugh, E., Wells, D., Watson, C. i King, C. (2012). The effect of viewing ultra-fit images on college women's body dissatisfaction. *Body Image*, 9 (1), 50-56.
- Jones, D.C. (2004). Body image among adolescent girls and boys: A longitudinal study. *Developmental Psychology*, 40, 823-835.
- Jones, D.C., Bain, N. i King, S. (2008). Weight and muscularity concerns as longitudinal predictors of body image among early adolescent boys: A test of the dual pathway model. *Body Image*, 5, 195-204.
- Kalodner, C.R. (1997). Media influences on male and female non-eating disordered college students: A significant issue. *Eating Disorders*, 5, 47-57.
- Kuhar, M. (2005). Medijske reprezentacije tjelesnog izgleda i samopredodžba mladih. *Medijska istraživanja*, 11, 97-112.
- Levine, M.P. i Smolak, L. (2002). Body image: Development in adolescence. U: Cash, T.F., Pruzinsky, T. (Ur.). *Body Image: A Handbook of Theory, Research, and Clinical Practice*. New York: The Guilford Press (str. 74-82).
- Malkin, A.R. i Wornian, K. (1999). Women and weight: Gendered messages on magazine covers. *Sex Roles*, 40, 647-656.
- Markey, C.N. (2010). Invited commentary: Why body image is important to adolescent development. *Journal of Youth and Adolescence*, 39, 1387-1391.
- Markey, C.N. i Markey, P.M. (2011). Body Image. U: Levesque, R.J. (Ur.), *Encyclopedia of Adolescence*. New York: Springer, (str. 310-320).
- McCabe, M.P., Ricciardelli, L.A. (2006). A Prospective Study of Extreme Weight Change Behaviors Among Adolescent Boys and Girls. *Journal of Youth and Adolescence*, 35 (3), 425-434.
- McCabe, M.P. i Ricciardelli, L.A. (2004). A longitudinal study of pubertal timing and extreme body change behaviors among adolescent boys and girls. *Adolescence*, 39, 145-166.

- McCabe, M.P. i Ricciardelli, L.A. (2001a). Parent, peer, and media influences on body image and strategies to both increase and decrease body size among adolescent boys and girls. *Adolescence*, 36, 225-240.
- McCabe, M.P. i Ricciardelli, L.A. (2001b). The structure of the perceived sociocultural influences on body image and body change questionnaire. *International Journal of Behavioral Medicine*, 8 (1), 19-41.
- McLean, S.A., Paxton, S.J. i Wertheim, E.H. (2013). Mediators of the relationship between media literacy and body dissatisfaction in early adolescent girls: Implications for intervention. *Body Image*, 10 (3), 282-289.
- Mulgrew, K.E. i Volcevski-Kostas, D. (2012). Short term exposure to attractive and muscular singers in music video clips negatively affects men's body image and mood. *Body image*, 9 (4), 543-546.
- Munjas Samarina, R. (2011). *Provjera višedimenzionalnoga modela razvoja poremećaja hranjenja. Doktorska disertacija*. Zagreb: Filozofski fakultet.
- Neumark-Sztainer, D., Story, M., Hannan, P.J., Perry, C.L. i Irving, L.M. (2002). Weight-related concerns and behaviors among overweight and nonoverweight adolescents: Implications for preventing weight-related disorders. *Archives of Pediatric and Adolescent Medicine*, 156, 171-178.
- O'Dea, J.A. i Abraham S. (1999). Onset of disordered eating attitudes and behaviors in early adolescence: interplay of pubertal status, gender, weight, and age. *Adolescence*, 34 (136), 671-679.
- Pokrajac-Bulian, A., Mohorić, T. i Đurović, D. (2007). Odstupajuće navike hranjenja, nezadovoljstvo tijelom i učestalost provođenja dijete kod hrvatskih srednjoškolaca. *Psiholgijske teme*, 16, 27-46.
- Ricciardelli, L.A. i McCabe, M.P. (2001). Self-esteem and negative affect as moderators of sociocultural influences on body dissatisfaction, strategies to decrease weight, and strategies to increase muscles among adolescent girls and boys. *Sex Roles*, 44, 189-207.
- Sira, N. (2003). *Body image: Relationship to attachment, body mass index and dietary practices among college students*. Blacksburg, Faculty of the Virginia Polytechnic Institute and State University.
- Slater, A., Tiggemann, M., Firth, B. i Hawkins, K. (2012). Reality check: An experimental investigation of the addition of warning labels to fashion magazine images on women's mood and body dissatisfaction. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 31 (2), 105-122.
- Stice, E., Presnell, K. i Bearman, S.K. (2001). Relation of early menarche to depression, eating disorders, substance abuse, and comorbid psychopathology among adolescent girl. *Developmental Psychology*, 37, 608-619.

- Thompson, J.K. (1992). Body image: Extent of disturbance, associated features, theoretical models, assessment methodologies, intervention strategies, and a proposal for a DSM-IV diagnostic category – Body Image Disorder. U: Hersen, M., Eisler, R.M., Miller, P.M. (Ur.), *Progress in behaviour modification*. Sycamore, IL: Sycamore Publishing Inc., (str. 3-54).
- Thompson, J.K. i Stice, E. (2001). Thin-ideal internalization: Mounting evidence for a new risk factor for body-image disturbance and eating pathology. *Current Directions in Psychological Science*, 10, 181-183.
- Thompson, J. K., Heinberg, L.J., Altabe, M. i Tantleff-Dunn, S. (1999). *Exacting beauty: theory, assessment, and treatment of body image disturbance*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Tiggemann, M. (2011). Sociocultural perspectives on human appearance and body image: U: Cash, T.F., Smolak, L. (Ur.), *Body Image: A Handbook of Science, Practice, and Prevention*. New York: The Guilford Press, (str. 12-19).
- Tiggemann, M. i Slater, A. (2004). Thin ideals in music television: a source of social comparison and body dissatisfaction. *Journal of Eating Disorders*, 35, 48-58.
- Tiggemann, M. i Pickering, A.S. (1996). Role of television in adolescent women's body dissatisfaction and drive for thinness. *International Journal of Eating Disorders*, 20, 199-203.
- Wertheim, E.H., Koerner, J. i Paxton, S.J. (2001). Longitudinal predictors of restrictive eating and bulimic tendencies in three different age groups of adolescent girls. *Journal of Youth and Adolescence*, 30, 69-81.
- Wertheim, E.H., Paxton, S.J., Schutz, H.K. i Muir, S.L. (1997). Why do adolescent girls watch their weight? An interview study examining sociocultural pressures to be thin. *Journal of Psychosomatic Research*, 42, 345-355.

Perceived Media Influence on Body Image in Adolescent Girls and Boys

Inja Erceg Jugović
Gordana Kuterovac Jagodić

SUMMARY

Mass media such as print and visual media have great influence in transferring sociocultural ideals of body appearance and highlighting the desirability of certain physical characteristics which can affect body image, especially in adolescents because of a vulnerable period they are in. Body image is a subjective representation of one's physical appearance that reflects perceptions, opinions and feelings connected to one's body. The aim of this study was to examine gender differences and the differences between girls and boys in early and late adolescence in perceived media influence on body image. 430 students of 5th, 6th and 7th grade of primary school (early adolescence: $M=12.21$; $SD=.948$; 47.1% girls) and 626 students of 3rd and 4th grade of secondary schools (late adolescence: $M=17.15$, $SD=.601$; 58.2% girls) filled in the media influence scale of *The Perceived Sociocultural Influences on Body Image and Body Change Questionnaire* (McCabe & Ricciardelli, 2001). Results show that girls experience more powerful media influence on weight loss, whereas boys experience more media influence on body weight gain and muscularity. Girls in late adolescence compared to those in early adolescence perceive more media influence on weight loss, and boys on weight gain. These results are understandable due to the increasing sociocultural desirability of thin female body and muscular male body which represent the ideals of female and male body appearance. Age differences in the perceived media influence on body image are explainable by increasing awareness of the ideal body image during adolescence. Findings of this research show the importance of raising the awareness of the influence that media have on body image and may serve as guidance in designing prevention and intervention programs of body dissatisfaction.

Key words: body image, body dissatisfaction, media influence, adolescence, gender difference.